

XLIII.

Urvacsorai beszéd és imák,

mondotta *Lőrinczy Dénes* tordai lelkész-esperes.

„*Tegyétek ezt mindannyiszor az én emlékezetemre.*“ E emlékezetes szavak hangzottak el egykor, — mint hattyu-dal, mely közelgő halálának fájó érzetében kesereg, — amaz utolsó vacsorán. Ezt az óhajtást, ezt a végrendeletet hagyta hátra a mi hitünk fejedelme, Nagymesterünk, a Jézus, tanítványainak ama végső estvén, melynek mélabus, borongós homálya az Ő éber lelke előtt előre jelezte a fenyegető vészt, előre jósolta a sötét éjszakát, midőn a bosszu, a gyűlölség bünös diadalt ül az ártatlanságon; midőn az igaztalanság az álnokság, a gaz árulás törébe ejti az erényt és az igazságot

És habár a vészes éj eljött, a jóslat beteljesült és a gonoszság végrehajtá bünös merényletét; habár az ajk, melynél szebben még ember nem beszélt, örökre elnémult, — de a szavak nem veszték el, nem tűntek el nyomtalanul, hanem megelevenedtek, és a végrendelet visszahangzik ma is: „*Tegyétek ezt mindannyiszor az én emlékezetemre.*“

Amaz örökké nevezetes esemény óta 19. évszázad és annak keresztény módon hívő világa gyújtja meg ismételten az emlékezet fáklyáját s jár el hívő lélekkel, a meghagyást teljesítve, a végvacsorához, a szeretet és emlékezet szent asztalához. És óh, hány hívő lélek keresett és talált békét, hány összetört szív lelt megújulást e visszaemlékezésben! Mennyi bánat lett megvigasztalva, mennyi szenvedés meggyógyítva, mennyi csüggedés új reményre kellve itt, az emlékezet e szent asztalánál?! Hány lelkiismeretet rázott fel itt a megjavulás tisztító viharja s hány megbánás könnye hullott a kehelybe a századok folyamán!

Mily bátorító és erősítő lehetett kezdetben, midőn a követők ketten avagy hárman az Ő nevében egybegyültek és érezték, hogy a Mester szellemével közöttük van; az üldözések korában, midőn éjjelenként összetalálkoztak, magános helyeken titkos fődél alatt, melyben a jó szív örködött csupán; sötét barlangokban, hol rajtok kívül csak Isten s a rémes visszhang volt jelen; katakombák mélyén, hol az elköltözött jelkek földi romjai honoltak; — vagy a későbbi időkben, a hitjavítás korszakában, midőn egyesek és népek a gondolat — és lelkiismeretszabadságáért sikra szállva, nehéz harcokat vívtak a bigottság, a papi uralom, az önzés, az elfogultság, az ámitás és a képmutatás földi hatalmai ellen; mily vigasztaló lehetett a szeretet asztalánál emlékezni, elgondolni azt a nagy életet, mely önmagát az összesnek javára szentelte, és azt a nagy, dicső halált, mely a szép életet még dicsőbbé tette! Mily bátorító lehetett hallani az intést: „Ha valaki akar én utánam jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét s kövessen engem, mert aki megakarja életét tartani, elveszti azt; aki pedig elveszti életét én értem, az megtalálja azt!” Mily vigasztaló lehetett az elhívó szózat: „Jöjjetek én hozzám mindannyian, kik megfáradtatok s megvagytok terhelve, — én megnyugtatlak titeket!” Mily megelevenítő lehetett a visszagondolás amaz örök ígéretre: „Én élek és ti is élni fogtok.”

Igen, a lefolyt századok s azok millió népei ama nagy életnek mérhetlenül szétáradó forrásából táplálkoztak s abból élnek ma is. A szabadság, egyenlőség, testvériség eszméi az Ő nagy szívének mély érzelmeiből, az Ő szellemének örök hatásából nyertek erőt, támogatást. Az Ő emléke, mint vezető csillag ragyogott a küzdők felett, sugaraival áthatolva felhőn és homályon, mindig mosolyogva, mindig bátorítva, mindig lelkesítve.

Ez a csillag most is fenn és fényesen ragyog a mi lelki életünkön, hitvilágunk egén; az Ő nagy eszméi most is élnek, hatnak s várják és kívánják a megtestesülést. Az a forrás most is árasztja és önti mindenfelé az életnek vizét.

És habár ma — hála az isteni gondviselésnek, hála a

szabadság hatalmának, melyet Ő terjesztett, nem kell rejtett helyekre vonulnunk, hogy vallásos érzelmeinket kifejezzük, kicseréljük; és habár mi unitáriusok, a kereszténység nagy családjának a legkisebb, de legtöbbször üldözött és szorongatott gyermekei — szent öröm érzések között, nyíltan s többi keresztvéreink rokokszenvétől és szeretetétől kísérve ünnepelhetjük meg Dávid Ferencznek, a Krisztus igaz apostola születésének 400 éves fordulóját; habár ma az üldözés rossz szelleme, hátán él is az ő sötét, titkos odújában, alig meri nyíltan föl emelni fejét és folytatni lélekölő hadjáratát, — ámde azért valjon nincs-e ma is szeretetlenség, roszakarat, igaztalanság; valjon az Ő szép eszméje az egy Atya uralma alatt megvalósult-e, s a Krisztusi egy akol és egy pásztor fenséges gondolata, boldog korszaka beteljesült-e?

Valjon a saját egyéni életünkben, még a midőn a szeretet és békeesség érzelmeit ápoljuk is, nem érezzük-e szükségét a vigasztalásnak, a bátorításnak, a lelkesítésnek!? Nem érezzük-e szükségét egy olyan példányképnek, akin bizton csünghetünk, kinek utain megnyugvással járhatunk? Szükségét egy oly barátnek, akinek hűségében és szeretetében rendületlen megbizhatunk? Óh de hányszor! Óh bizony e világ és ennek emberisége, s ebben még azok is, kik magukat Krisztus követőinek mondják, még nagyon keveset valósítottak meg a Nagymester eszméiből; a szabadság, a testvériség, és egyenlőség még nagyon zsenge korát éli. S ki az, aki közülünk itt e nagy ünnepen e komoly pillanatban ne érezné, hogy mily távol állunk ama tökéletes ember ragyogó eszményképétől!?

De ha a tökéletességet el nem érhetjük is, arra törekedni s e végre minden üdvös alkalmat felhasználni szent kötelességünk. Erre szólit, erre nyújt kedvező alkalmat e megterített szent asztal is. Jöjjetek hát ide, és itt emlékezzünk, lelkesüljünk és tanuljunk. Jöjjön ide a gazdag s tanulja meg, hogy csak a ki szeretettel használja gazdagságát és ez uton örök kincseket gyűjt: csak az mehet be az Isten országába; jöjjön ide a szegény és tanulja meg, hogy az ember fiának nem volt olykor hová fejét lehajtania, és hogy a tiszta

szivben van a legnagyobb gazdagság; jöjjön a szenvedő, a sorstól hányatott s tanulja meg, hogy csak a tiszta öntudatban, a nyugodt lelkiismeretben lakozik az igaz béke; jöjjön el a bünös s tanulja meg a Mester szavából, hogy ki igazán hisz és igazán szeret, annak sok megbocsáttatik; jöjjön ide az üldözött s tanulja meg, hogy „boldogok, akik háboruságot szenvednek az igazságért, mert azoké a menyeknek országa;“ jöjjön ide a hívő és itt erősitse, szilárdítsa hitét; jöjjön a kételkedő s tanulja meg, hogy akinek bár annyi hite van, mint a kis mustár mag, annak erejével hegyeket mozdíthat ki helyükből. Jöjjünk ide mindannyian, s emlékezzünk s az emlékezés közben kérdezzük meg önmagunkat, valjon éltünk-e s voltunk-e Krisztusnak hű tanítványai? cselekedtünk-e úgy, mint Ő cselekedett; megtartottuk-e a két fő parancsot: „Szeresd az Istent és szeresd felebarátaidat“; áldoztunk-e a jótekonyság oltárán; éreztük-e a hegyi beszédnek valamelyik boldogságát; lerottuk-e kötelességeinket önmagunk, családjunk, hazánk, nemzetünk és anyaszentegyházunk iránt hiven és igazán; tanusítottunk-e lemondást, önmegtagadást és önfeláldozást egy szebb és jobb jövő érdekében; mutattunk-e készséget élni s ha kell meghalni hitünkért, vallásunkért és az igazságért; hordoztuk-e az életnek keresztjét minden viszonyok közt hiven . . . mignem összeroskadánk?! És hogy ha e kérdésekre megnyugtató feleletet nem adhatnánk: im itt az alkalom, tegyünk nagy és szent fogadást, hogy Jézusunknak, — ki az ut, az igazság, az élet, — nyomdokain járni igyekszünk; s aki neki hű apostola volt, aki eszméjéhez hű volt mind az utolsóig s igaz és egész ember volt a nagy válságakon keresztül utolsó lehelletéig, mint csak a kevesek és választottak: hű és rendithetetlen követői szüntek.

Eszméit óvni, védeni, tisztán megőrizni az utódok számára; fejleszteni az egyházszeretletben, az igazság keresésében, a türelemben, a komoly munkában csüggedetlenül, nemzedékről-nemzedékre; emlékezni Őreá minden felkelő napon és minden eljövő éjszakán; tünni és dolgozni megvalósulásukért, hogy mindenik ivadék, ha csak egy lépéssel is, közelebb jusson hozzá, mignem egyszer majd valósággá legyen:

ez a Dávid Ferencz hiveinek a feladata. De hiven, de tisztán, az ügy, az eszme és nem önmagunk szeretésével, hogy — hazánk nagy énekese Arany J. szavaival éljek — se „merő szokássá“, se „olcsó malasztá“, se „kül csillogássá“, se „nyerészkedéssé“, se „kis hitüvé“, se „káromkodássá“, szent imád ne vállaljon! De mint „szirt a habok közt, hüséged megálljon!“ Aztán az önmegpróbálás hatása alatt egy az eddigi-eknél szebb s kitartóbb küzdelemre magunkat elhatározva... járuljunk az emlékezet asztalához. Hogy pedig ennek méltó vendégei lehessünk, jertek boruljunk le és imádkozzunk!

Ima.

Szeretnek mindenható Istene, menyei édes Atyánk! im leborulunk előtted, mielőtt a szeretet és emlékezet szent asztalához járulnánk. Felemeljük Tehozzád szivünket és lelkünket, érzelmeinket és gondolatainkat, kezeinket és könyör-gésünket. Kérünk fogadd el kedvesen hálaadásunkat s hall-gasd meg édes Atyai szeretettel imádságunkat. Imádunk és áldunk Atyánk mindenért, melyek velünk és általunk történtek; megtartott életünkért, lelki és testi áldásaidért, örömeinkért és szenvedéseinkért, küzdelmeinkért és munkánk sikeréért. De leginkább áldunk és imádunk édes hazánkért, „melynek Arpád vére győzelemmel folya szent földére“, egyházunkért, melynél szebbet és jobbat nem kívánunk, hitünkért és ennek igazságaiért, templomainkért és iskoláinkért. Óh légy áldott, hogy ezeket nekünk adtad, hogy az élet és idő annyi viszon-tagságai, a lelki világ annyi nagy és sok változásai, az em-berek üldözései közt is kegyelmesen megtartottad. Ezekért áldunk és imádunk teljes szivünkből és egész lelkünkből; ezekért szenteljük ez ünnepet neved dicsőségére s terítettük meg ez asztalt, szent fiad emlékezetére. Te áldd meg Atyánk nekünk e napot, ez órát, ez ünnepet; tisztítsd meg szivün-ket, lelkünket, szenteld meg érzelmeinket és gondolatainkat s tégy méltó vendégeivé az emlékezet szent asztalának. Mi Atyánk stb. Ámen!

Urvacsora osztás közben mondott imák.

A) A férfiakkal.

1. *„Te benned biznak, a kik ismerik a Te nevedet; Te el nem hagyod azokat, a kik Téged keresnek óh Uram!”* Atyánk, Istenünk, Te benned biztunk eleitől fogva s Tégedet kerestünk az élet utain. Erősítsd e bizalmunkat s vezess utaidon minket, hogy így Tégedet s akaratodat jobban-jobban megismerve: a tiszta szív örömeiben, a hű lélek békéjében, a Jézusi szeretet érzetében mindig és mindenütt megtaláljunk Téged s szívünk boldogságát. Ámen.

2. *„Keressétek először a mennyeknek országát — s mindenek megadatnak nektek”.* E nagy erkölcsi szabályt, e szent s magasztos célt tűzte a Nagymester az Ő tanítványai elé. Atyánk, vezérelj minket lelkeddel, támogass kegyelmeddel és szereteteddel, hogy a hit, remény és igazság, az isten- és emberszeretet jézusi utain járva, s ez uton mindig a jót, nemest és igazat cselekedve: szívünk tisztaságában, akaratunk őszinteségében, a kötelességek hű teljesítésében s a lelkiismeret szentségében keressük és találjuk meg azt a mennyországot, melyben mindenek megadatnak nekünk. Ámen.

3. *„Ha valaki akar én utánam jöni: tagadja meg magát, vegye fel keresztjét s kövessen engem.”* Atyánk, Istenünk! E szavakat akkor intézte a Nagymester a tanítványokhoz, midőn fel, — Jeruzsálembe amaz utolsó utjára, ama végső földi szenvedésre indulni készült. Ez a kötelesség jézusi törvénye, ez az emberi megdicsőülés utja, feltétele. Segély megtagadni önmagunkat, lemondani az önzés, hiuság és gőg, a földi nagyravágyás csábitásairól; taníts meggyőzni gyarló szenvedélyeinket, alárendelni magunkat és egész valónkat az Isten akaratának, hogy így hozzuk közelebb s valósítsuk meg e földön a Te országodat. Ámen.

4. *Az igazság útjában van az élet és az ő ösvényének útja halhatatlan.* A példabeszédek bölcs írója mondotta emez arany szavakat. Az, akinek asztalánál állunk, s az is, akinek ma emlékűnnepet szentelünk: mindketten bizonyosságot tettek az igazságról. Mi is Isten gyermekei vagyunk. Mi is azért

születünk és azért jöttünk e világra, hogy bizonyosságot tegyünk az igazságról. Segély minket óh jó Atyánk, hogy az igazság mellett rendületlenül megálljunk beszédben és cselekedetben egyaránt s így szolgáljuk a Te ügyedet az emberiség haladásának és felvilágosodásának szent ügyét. Ámen.

B) A nőekkel.

1. *„Boldogok, a kiknek szívök tiszta, mert ők az Istent meglátják.“* Legdrágább kincsünk, legerősebb fegyverünk: szívünk tisztasága és ártatlansága. Segély minket óh szentségnek Istene, hogy szívünk tisztaságát az élet minden körülményei közt hiven megőrizve s abban a szent erényeket ápolva, terjesszünk jólétet és boldogságot a családban, az egyházban és édes hazánkban s egykor meglássunk Téged. Ámen.

2. *„Öltözzétek fel a szeretetet, mely tökélességnek kötele.“* A szeretet himnuszának fölkent írója és nagy apostola mondotta e szép szavakat. Szeretetnek nagy Istene! töltsd meg a mi sziveinket a szeretetnek tiszta szent érzelmeivel, hogy azok hatása alatt és vezetése mellett cselekedjünk minden jót és nemest s mint az égnek e földre küldött angyalai, terjesszünk az emberek között jólétet és békét, örömet és boldogságot mindörökké, míg szívünk dobog. Ámen.

3. *„Mártha! Mártha! szorgalmatos vagy és sokra igyekszel, de egy a szükséges dolog; Mária pedig a jobb részt választotta, mely el nem vétetik őtőle“.* E szavakat Jézusunk mondá ama meghitt csaiádi körben, hová a napi fáradoalmak után egy-egy édes pihenőre gyakorta betért. Segély minket, oh erőnek Istene, hogy sem az élet gondjainak, terheinek és szenvedéseinek sulya alatt, sem pedig az öröm és boldogság pillanatain el ne feledjük ama7 egy szükséges dolgot. Legyen telve szívünk a gondviselés hitével s ajkainkon zengjen mindig a Téged dicsőítő ének. Ámen.

4. *„Ez a nap, melyet az Ur rendelt; örvendezzünk és vigadjunk azon!“* A zsoltárok királyi költője mondotta ez örömhívó szavakat. Atyánk, Istenünk! Annyi sok küzdés és törődés, bánat és szenvedés, üldözés és szorongattatás után

Te adtad nekünk e napot. Tőled vannak az élet bánatai és örömei. Segély minket, hogy tiszta szívvvel és hálás érzelmekkel élvezhessük ennek fölemelő, magasztos örömeit s hogy ettől minket sem magasság, sem mélység, sem a jelenvalók, sem az eljövendők el ne szakítsanak, valamint nem szakítsanak el a Te szerelmedtől sem... soha. Ámen.

Utóima.

Atyánk, Istenünk! Ime éltünk a szent jelekkel s e perczenben úgy érezzük, mintha keblünk hullámozása lecsendesült s lelkünk szent nyugalma bekövetkezett volna; úgy érezzük, mintha megigazultunk volna, mintha elhatározottabbak, bátrabbak, kitartóbbak és önfeláldozóbbak lennénk. Atyánk, fogadd köszönetünket, hálás szívünk tiszta szent érzelmeit ez újjászületésért, e lelki fölemelkedésért, ez ünnep örömeiért és áldásaiért. Őszinte bizalommal és hívő lélekkel kérünk, cselekedd, hogy lelkünk ez állapota ne csak e perczek alatt tartson és uralkodjék fölöttünk, míg előtted állunk és ünnepelünk, hanem jöjjön velünk külső életünk templomaiba is s maradjon velünk egész életünk folyamán.

Évégből áldj meg minket egyen-egyen, kik neved tiszteletére s ez emlékünnepre e szent Sionba feljövénk; áld meg azokat is, akik innen távol vannak. Erősíts hitünkben, tégy állhatatosakká vallásunk örök és szent igazságainak megtartásában. Áldd meg édes hazánkat, nemzetünket, anyaszentegyházunkat vezetőiben és tagjaiban. Áldj meg minden lelket, minden szívet, áldd meg az egész emberiséget. Áldd meg és tedd örökké örvendetesekké e napokat, melyeket tiszteletedre szenteltünk. Miatyánk stb. Ámen.

Megáldás.

A mindenható Istennek, aki a mi szent hitünk tanítása szerint egy és megoszthatatlan, áldása, szeretete legyen e gyülekezeten, anyaszentegyházunkon, nemzetünkön, édes hazánkon és az egész emberiségen — mindörökké. Ámen.